

підприємстві розглянутих нових технологій дозволить: користуватися базою даних, що відображає всю необхідну інформацію про діяльність підприємства; чітко розмежувати доступ до інформації для будь-якого співробітника; формувати повну і достовірну звітність про діяльність підприємства; оперативно отримувати інформацію для подальшого її опрацювання керівництвом з метою прийняття більш зважених і обґрунтованих управлінських рішень; підвищити ефективність роботи підприємства в цілому. Впровадження хмарних технологій у процес управління діяльністю підприємства надає керівництву практично необмежені можливості доступу до інформаційних ресурсів, що забезпечить оперативність та своєчасність прийняття управлінських рішень.

Тому, дана тематика потребує подальшого дослідження та обґрунтування, адже в умовах сучасного інформаційного суспільства у фахівців є можливість опанувати нові знання і брати активну участь в реформуванні економічних систем підприємств. Саме впровадження новітніх інформаційних систем і технологій на підприємствах може у результаті не лише призвести до зниження витрат на здійснення інформаційного обміну даними, підвищення оперативності інформаційної системи та запобігання втратам від помилок у звітності, а й стати наслідком, що спрямований на вдосконалення організації управління.

Література

1. Огнева А.М. Особливості застосування інформаційних технологій в управлінні підприємством / А.М. Огнева, Д.Л. Кобець // Вісник ХНУ. – 2010. – № 5 (Т. 3). – С. 107–111.
2. Кузьмінський Ю. Оцінка ефективності впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік / Ю. Кузьмінський // Бухгалтерський облік і аудит: Всеукраїнський щомісячний науково-практичний журнал. – 2011. – № 7. – С. 27–31.
3. Облачные вычисления [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tadviser.ru/index.php/Cloud_Computing.
4. 1С: Предприятие 8. Облачные технологии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://v8.1c.ru/overview/Term_000000803.htm
5. Парус – облачная платформа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://j.parus.ua/>.
6. Яковичський І.Л. Технологія “хмарних обчислень” як інструмент створення інфраструктури управління / І.Л. Яковичський // Комунальне господарство міст. – 2012.

Рецензія/Peer review : 16.11.2015 р.

Надрукована/Printed : 14.12.2015 р.
Рецензент: д.е.н. Войнаренко М.П.

УДК 62-631.662

Ю.М. ГАЛЬЧИНСЬКА

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

MARIUSZ MACIEJCZAK

Варшавський університет природничих наук – SGGW, Польща

ВИРОБНИЦТВО БІОЕТАНОЛУ ЯК ІНДИКАТОР РОЗВИТКУ БУРЯКОЦУКРОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

У статті висвітлено основні тенденції розвитку та загальна характеристика бурякоцукрового підкомплексу України. Проаналізована динаміка основних показників виробництва цукросировини та цукру в Україні, висвітлено основні показники балансу цукру в Україні. Розглянуто структуру експорту та імпорту ринку цукру. Досліджено та спрогнозовано потенційні можливості розвитку бурякоцукрового підкомплексу, завдяки виробництву біоетанолу. Висвітлено основні аспекти виробництва та використання біоетанолу.

Ключові слова: бурякоцукровий підкомплекс України, цукор, попит, пропозиція, експорт, біоетанол.

JULIA GALCHYNSKA

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine

MARIUSZ MACIEJCZAK

Warsaw University of Life Sciences – SGGW, Poland

PRODUCTION OF BIOETHANOL, AS INDICATOR TO DEVELOPMENT OF THE SUGAR- BEET SUBCOMPLEX OF UKRAINE

The article covered the main trends and general characteristics of sugar beet sub complex Ukraine. The dynamics of the main indicators of sugar beet and sugar production in Ukraine, covered the main indicators of the balance of sugar in Ukraine. Considered the structure of exports and imports sugar market. Research and predicted the potential of sugar beet sub complex, by producing bioethanol. The basic aspects of the production and use of bioethanol.

Keywords: sugar beet sub complex, sugar, demand, supply, export, bioethanol.

Постановка проблеми. Бурякоцукровий підкомплекс України завжди відігравав вагому роль в економіці держави і соціальному розвитку суспільства. Ще на початку 90-х років минулого століття за обсягами виробництва цукру із цукрових буряків Україна займала перше місце у світі, а за обсягами експорту входила в перелік провідних країн-експортерів. У 1990 р. посівна площа під цукровими буряками

становила понад 1,6 млн га, а виробництво цукру дорівнювало 5,0 млн т. Проте в другій половині 90-х років минулого століття і на початку XXI ст. бурякоцукрове виробництво зазнало значного спаду. Одна з найбільших перепон у розвитку бурякоцукрового підкомплексу – енергетична залежність. Саме впровадження альтернативних джерел енергії, є одним з перспективних шляхів подолання енергетичної залежності галузі та країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєвим вивченням бурякоцукрового підкомплексу України займаються відомі українські науковці, зокрема Заєць О.С., Зелінський А.Р., Імас Є.В., Калетнік Г.Н., Шпичак О.М., Фурса А.В. та багато інших. Проте, варто зауважити, що не дивлячись на суттєвий внесок вітчизняної науки у вирішення теоретичних та практичних завдань сталого розвитку бурякоцукрового підкомплексу України, процес дослідження ринку цукру вимагає постійного вдосконалення та розвитку.

Мета дослідження. Розглянути загальну характеристику бурякоцукрового підкомплексу та проаналізувати виробництво біоетанолу, як індикатор розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу. Станом на 2014 рік цукрова промисловість України нараховує 47 цукрових заводів. Виробництво цукрових буряків у 2014 році становило 15734,1 тис. т, урожайність 475,5 ц/га, вироблено 2053 тис. тонн цукру [4]. Однак, після виходу із складу Радянського Союзу з повним ресурсним потенціалом Україна не змогла повною мірою використати наявну виробничу та сировинну базу її переваги, і за 24 роки цукробуряковий комплекс опинився у кризовій ситуації. Якщо в 1986–1990 роках в Україні вироблялось 43 млн тонн цукросировини на рік і 5 млн тонн цукру, в 2013 році посівні площі під цукровими буряками скоротились до 270,4 тисяч га, виробництво цукру – до 1212,14 тисяч тонн, проте у 2014 році вироблено 2053 тис. тонн цукру, що підтверджує розвиток та потенціал галузі (табл. 1) [3].

Основний спад виробництва цукросировини і цукру відбувся в період 1996–2000 рр., причиною якого стала, насамперед, нечіткість державної стратегії щодо розвитку бурякоцукрового виробництва України. Негативні процеси, які відбувалися в економіці країни і надалі, призвели до значного спаду виробництва, що і відображаються в наступних роках, так починаючи з 2000 року площі посіву скоротилися до 327,6 тисяч га в 2009 році, а виробництво цукру – до 1267,0 тисяч тонн.

Аналізом встановлено, що основними факторами, які спричинили розвиток кризових процесів, є [1]:

- 1) прорахунки щодо перспективного розвитку бурякоцукрового виробництва;
- 2) стійке погіршення матеріально-технічного забезпечення бурякоцукрових господарств та цукрових заводів;
- 3) низька ефективність національної системи кредитування товаровиробників, внаслідок чого виникли бартерні відносини і “давальницькі” схеми переробки сировини, результатом яких стало активне вимивання обігового капіталу;
- 4) незавершеність і недосконалість приватизаційних процесів у переробній промисловості;
- 5) низький рівень державного контролю за процесами у цукровій галузі;
- 6) недостатня розвиненість ринкових відносин у сфері виробництва та обігу товарної продукції, що викликає цінові та організаційні диспропорції.

Необхідно врахувати, що розвиток виробництва цукрових буряків і цукру довгі роки відбувався на екстенсивній основі, а високі загальні показники виробництва їх, що мали місце в Україні раніше, завдячували, в основному, найбільшій в Європі і світі площі посіву буряків. Проявами екстенсивного шляху розвитку галузі стали: низький рівень матеріальних витрат на одиницю площі, кількості внесених мінеральних і органічних добрив, старіння і вибуття з ладу засобів механізації, особливо важкої бурякової техніки, практична відсутність інвестицій, знищення ефективних цукрових заводів і розлад традиційних сировинних зон, намагання нових приватних власників одержати максимум прибутків практично при мінімумі витрат і т.п. Так, врожайність цукрових буряків в Україні постійно відставала від рівня розвинених країн Європи та США, урожайність у цих країнах перевищує 55,5 т/га [3; 5].

Таблиця 1

Динаміка основних показників виробництва цукросировини та цукру в Україні

Роки	Площа посіву тис. га	Урожайність, т/га	Виробництво ц/б, тис. т	Вироблено цукру, тис. т
1990	1605	27,6	44264,5	5388,0
2010	492	27,8	13749,2	1546,17
2011	544,4	36,3	18740,5	2330,95
2012	466,4	40,7	18438,9	2226,38
2013	270,4	39,7	10789,4	1212,14
2014	330,2	46,7	15734,1	2053,0
2014 р. у % до 1990 р.	20,5	169,2	35,5	38,1

Джерело: державна служба статистики України [7].

За даними Держкомстату в Україні площі посіву цукрових буряків зменшилися. В 2013 році площа посіву зменшилася до 270,4 тисяч га, що на 196 тисяч га менше ніж у 2012 році. Це можна пояснити багатьма факторами, та головним з них, є відсутність державної підтримки виробництва цукрових буряків.

Незважаючи на значне зменшення площі цукрових буряків, їх урожайність із року в рік зростає. Якщо у 2009 році середня урожайність цукрових буряків складала 31,5 т/га, то у 2012 році вона вже становила 40,7 т/га, що на 129,2 % більше, у 2013 році урожайність майже не змінилася і становить 39,7 %. Цукристість майже залишилася у 2012 році становила – 16,11 %, а в 2013 році – 16,26 %. Можна зробити висновок, що за рахунок зменшення площі посіву збір цукру у 2013 році становив 1212,14 тис. тонн, а в 2012 році – 2226,38 тис. тонн, що на 54,4 % менше ніж попередній рік. Проте у 2014 році спостерігається тенденція до збільшення, а саме виробництва цукру до 2053,0 тис. тонн, посівних площ 330,2 тис. га і виробництва цукрових буряків 15734,1 тис. т.

Згідно з балансом цукру України, виробництво цукру в 2014/2015 маркетинговому році перевищило потребу внутрішнього ринку. З урахуванням перехідних запасів, що залишилися з минулого року, пропозиція цукру в країні у поточному 2014 році сягнула до 2,4 млн тонн (табл. 2) [7].

Таблиця 2

Баланс цукру України 2005–2014 рр.

	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Виробництво цукру-піску – усього	2139	1805	2586	2143	1263	2053
у тому числі з цукру-сирцю бурякового	1900	1546	2327	2143	1263	2053
з цукру-сирцю тростинного	239	259	259	0	0	0
Зміна запасів на кінець року	247	32	743	161	-680	331
Імпорт	177	90	48	10	11	7
Усього ресурсів	2069	1863	1891	1992	1954	1729
Експорт	154	65	51	174	163	40
Витрачено на корм та втрати	120	94	82	105	105	80
Фонд споживання	1795	1704	1758	1713	1686	1559
у розрахунку на 1 особу, кг	38,1	37,1	38,5	37,6	37,1	36,3

Джерело: державна служба статистики України [7].

Але ця тенденція до збільшення виробництва цукру не призведе до покращення ситуації в цукровій галузі, через окупацію Криму Росією та бойові дії на Донбасі, потреба українського ринку скоротилася до 1,6 млн тонн на рік з 1,8 млн тонн, а зовнішній ринок не потребує українського цукру [4; 6]. Проте вихід є, а саме збільшення виробництва біоетанолу (табл. 3). Найвигідніше в Україні виробляти біопаливо з цукрових буряків. Так, з 600 тисяч тонн меляси, яка є побічним продуктом цукрового виробництва, можна отримати до 170 тисяч тонн біоетанолу. Розглянемо потенційні можливості розвитку галузі, на основі виробництва біоетанолу.

Таблиця 3

Потенційні можливості розвитку бурякоцукрового виробництва на період до 2018 року

Показники	Рік			
	2015	2016	2017	2018
Виробництво цукру, тис. т	2000	2040	2080	2120
у т.ч. на експорт, тис. т	160	200	250	300
Площа посіву цукрових буряків на цукор, тис. га	360	352	344	337
Урожайність, т/га	45,0	47,0	49,0	51,0
Валовий збір, тис. т	16200	16544	16856	17187
Обсяг переробки (96 % від валового збору), тис. т	15552	15882	16182	16500
Виробництво меляси (4 % від обсягу переробки), тис. т	622	635	647	660
Виробництво біоетанолу з меляси, вміст цукру – 46 % (3,4 т на 1 т), тис. т	183	187	190	194
Площа посіву цукрових буряків під біоетанол, тис. га	23	53	50	47
Загальна посівна площа, тис. га	383	405	394	384
Загальний валовий збір, тис. т	17235	19035	19306	19584
Загальне виробництво біоетанолу, тис. т	250	350	350	350
Виробництво біогазу з пресованого жому, млн м ³	370	378	385	393

Джерело: Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН [1].

Дані з таблиці свідчать, що за умови здійснення перерахованих вище заходів з інтенсифікації й диверсифікації цукробурякового виробництва галузь має розвиватися стабільно [1]. Отже можна зробити

висновок, що Україна має значний потенціал біомаси для виробництва біопалива. Зокрема при посіві 352 тис. га цукрових буряків, виробництво біоетанолу буде становити 187 тис. тонн. Проте для збереження оптимістичного прогнозу також треба враховувати деякі аспекти державного регулювання, а саме вживати невідкладних заходів щодо недопущення ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини в межах тарифної квоти та розробки державної програми розвитку бурякоцукрової галузі на майбутні роки.

Висновки. Україна має значний потенціал для виробництва біопалива. Виробництво біоетанолу з цукрових буряків сприятиме розвитку та подоланню проблем в бурякоцукровому підкомплексі України. Розвиток біоенергетичної галузі дозволить не лише скоротити імпорт енергоносіїв, а й покращити екологічну ситуацію, створити додаткові робочі місця, внести вагомий внесок у соціально-економічний розвиток нашої держави.

Література

1. Бондар В.С. Цукробуряковий підкомплекс України: напрями стабілізації та індикатори розвитку до 2020 року / В.С. Бондар, А.В. Фурса // Економіка АПК. – 2014. – № 1. – С. 20–29.
2. Калетник Г.М. Перспективи виробництва біоетанолу в Україні [Електронний ресурс] / Г.М. Калетник // Аграрна техніка та обладнання. – 2009. – № 2. – С. 50–55. – Режим доступу : http://refio.ru/doc_e0354c78e2ed7d09be80f3781f7f1c8e.html
3. Куцеконь Л.О. Аналіз стану бурякоцукрового підкомплексу та його подальшого розвитку [Електронний ресурс] / Л.О. Куцеконь. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_ekon/2009-_7/09klohsd.pdf
4. Ярчук М.М. Підсумки роботи цукрової галузі за 2014 рік [Електронний ресурс] / Ярчук М.М. – Режим доступу : http://www.sugarconf.com/custom/files/ua_2014_03/40-66%20jar4uk.pdf
5. Офіційний сайт Національної асоціації цукровиків України «Укрцукор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sugarua.com/>
6. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.kiev.ua>.
7. Статистична інформація / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

Рецензія/Peer review : 16.11.2015 р.

Надрукована/Printed : 14.12.2015 р.

Рецензент: д.е.н. Ковальчук С.В.

УДК 657

Т.М. ГЕВАЛ, В.Г. ЛОПАТОВСЬКИЙ
Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ, ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПИВОВАРНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті розглянуто проблемні питання щодо обліку виробничих витрат на підприємствах пивоварної промисловості України. Досліджено сучасний стан обліку та запропоновано методику обліку витрат пивоварного виробництва, що відповідає вимогам національних П(С)БО та дає можливість обґрунтовано визначати в системі бухгалтерського обліку собівартість продукції на підприємствах пивоварної промисловості.

Ключові слова: витрати виробництва, калькулювання, планування, виробнича собівартість, пивоварна промисловість.

T.M. GEVAL, V.G. LOPATOVSKYY
Khmelnytsky National University

FEATURES PLANNING, COST ACCOUNTING AND COSTING PRODUCTS OUTPUT IN THE BREWING INDUSTRY

The article deals with the problems concerning calculation of production costs at the enterprises of the brewing industry in Ukraine. The authors of the article probe the features of calculation of made unit cost recognition factors, what characteristic for the enterprises of brewing industry. The modern state of the accounting and the method of cost accounting brewing industry that meets national provisions accounting and enables reasonably determine the cost of output in the brewing industry. Can be drawn on results, got authors, and their suggestions the enterprises of food promisllovosti with the purpose of optimization of process of calculation of production charges.

Keywords: cost of production, costing, scheduling, manufacturing cost, brewing industry.

Актуальність теми. Головною умовою ефективного управління виробничим підприємством є отримання повної, достовірної та оперативної інформації про витрати, які формують собівартість виготовленої продукції. Таку інформацію надає облік витрат виробництва, що є центральною підсистемою в інформаційній системі бухгалтерського обліку. Одним із безперечних факторів підтримання конкурентоспроможності продукції є організація ефективного процесу управління витратами підприємства,